

Baksa kertvárosias településrész

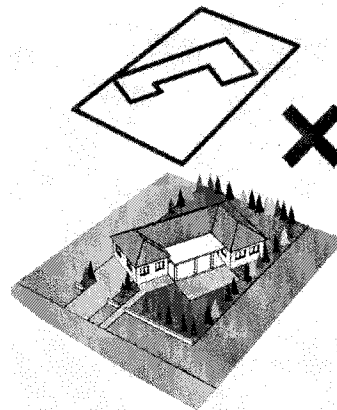
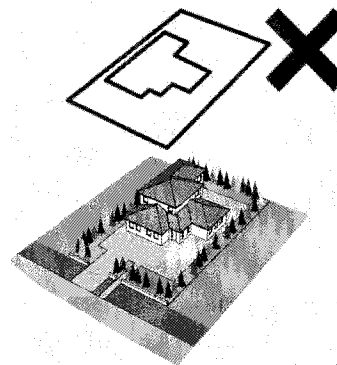
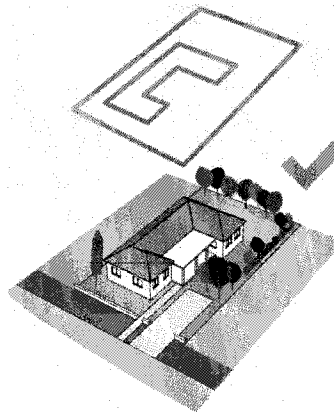
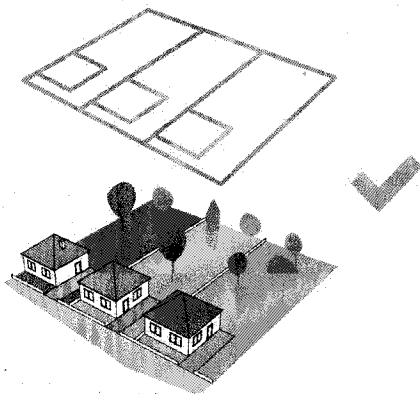
TELEPÍTÉS

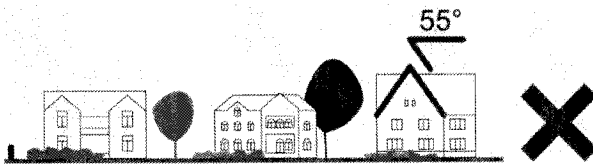
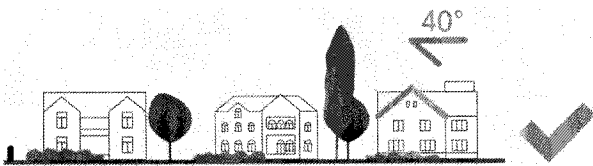
A településre az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, a telken belüli elhelyezkedés pedig az utcára merőleges rendszerű.

Az épületek hossz tengelye nagyrészt az utcára merőleges, indokolatlanul elforgatni ettől a tengelytől nem javasolt. Továbbá néhol jelen van az utcával párhuzamos telepítési mód is.

Az egységes utcakép részben köszönhető az előkerteknek, hiszen a lakóházak általában kisebb mértékben az utcától hátrébb húzva sorakoznak.

A harmonikus utcakép érdekében a kerítések vonalának és tömegének folytatásával egységes települési arculat érhető el. Az épületek traktusszélességének és -magasságának azonossága az utcák térfalát határozza meg.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőhajlásszög tekintetében nagyobb szabadság megengedett, mint a történeti településrészen. Új ház építésekor vagy meglévő felújításakor célszerű a szomszédos lakóházak tetőhajlásszögét figyelembe venni. A tető meghatározó hajlásszöge általában 30-45 fokok, de egyes csatlakozó épületrészek tetőhajlásszöge ettől alacsonyabb is lehet.

MAGASSÁG

Az átalakuló településrészen mind az egy-, mind a kétszintes épületek jelen vannak. A különböző területi egységek átlagos épületmagassága eltérhet egymástól, de azon belül új épület építésekor a megengedett épületmagasságtól eltérni nem javasolt. Településképi szempontból indokolt, hogy a jelenlegi szövetbe újonnan beilleszteni kívánt házak hasonló építménymagassággal épüljenek, mint a már meglévő épületek.

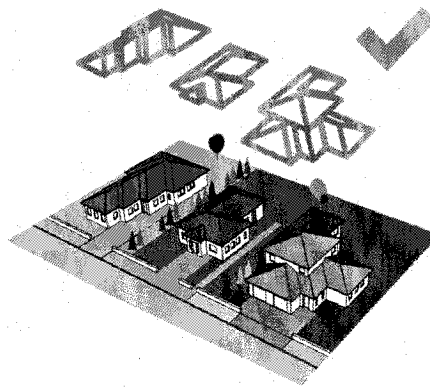
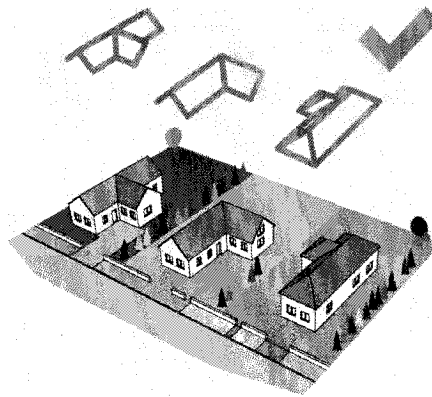
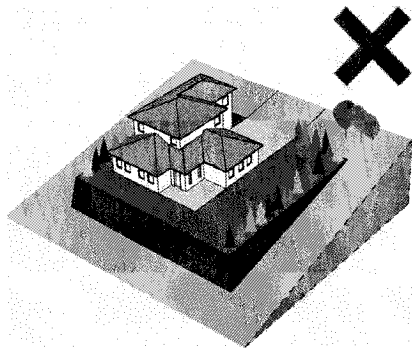
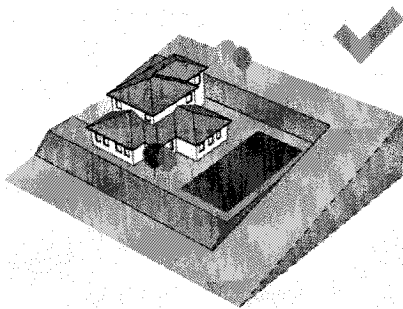
TETŐFORMA

Baksa kertvárosias településrészén változatos tetőtípusok találhatók. A legjellemzőbbnek mondható nyereg-, összetett- és sátoztetők mellett ritkább esetben a kúptető is megfigyelhető.

Új ház tervezésénél a szomszédos épületek figyelembevételével kell illeszkedni a környezethez.

Minden esetben a településkép megőrzése az elsődleges szempont, attól eltérni nem ajánlott. A hazai gyökerek nélküli, „mediterrán” stílusú házak tervezése kifejezetten nem javasolt.

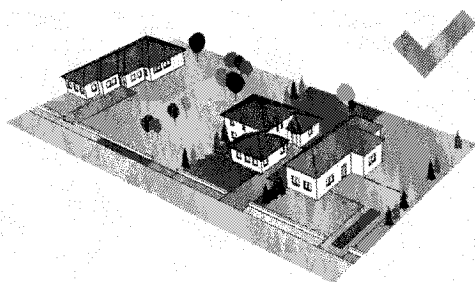
Példa a településen megfelelő tetőformára. A szomszédos épületek tetőformája, magassága hasonló, ami egységes, szép utcaképet eredményez.

TEREPALAKÍTÁS

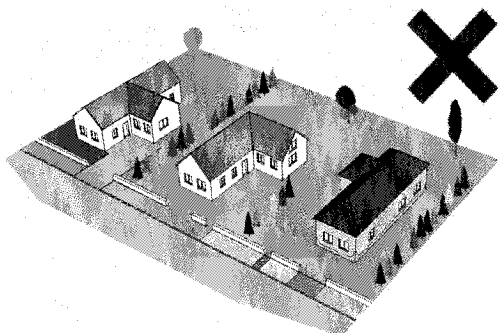
A község ezen területén nagy szintkülönbségek nem jellemzők. Az épületek tervezésénél ügyelni kell a terepviszonyoknak megfelelő telepítésre. Nem megfelelő, ha az épületet belevájuk a terepbe, nagy árkot képezve.

Az utcakép kialakításánál fontos jelenlegi egységének megtartása. Az utcáfronti épületek közötti utat zöldfelület szegélyezi, nem javasolt megfelelő kilátást gátló növényzet vagy térelem elhelyezése.

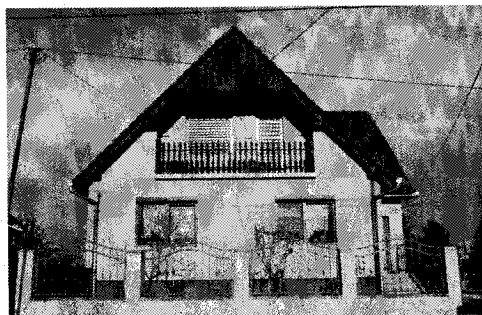
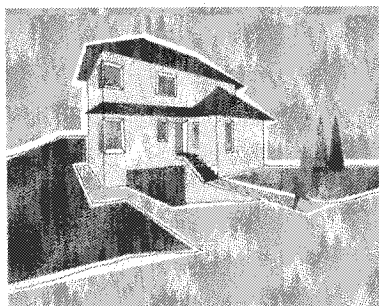
SZÍNEK

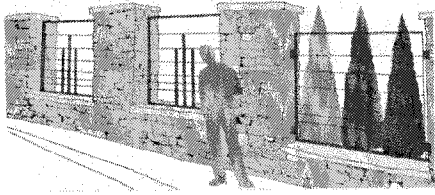
Baksa átalakuló településrészen a homlokzatok színvilága változatos, de jellemzően világos színű. Új épület kialakításánál vagy meglévő épület felújításánál is ajánlott a fehér vagy a pasztellszínek világos árnyalatainak használata. Kerülni kell a harsány, élénk színeket.

A községben tanácsos homlokzati fal szín: világos pasztellszín és fehér, melyek a meglévő épületeken is megfigyelhetők. Nem javasolt erős, rikító színeket használni, melyek rontanák a település karakterét.

A képeken példák a településen megfelelő színhasználatra javasolt fehér vagy világos tónusú, pasztellszínű vakolat, sötét színű nyílászáró.

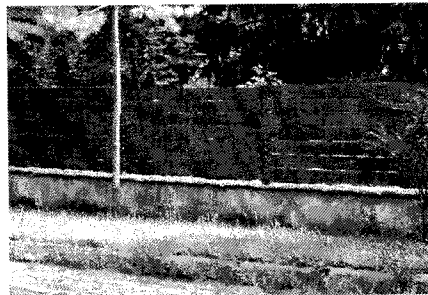
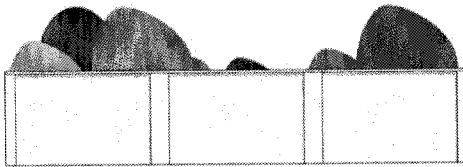
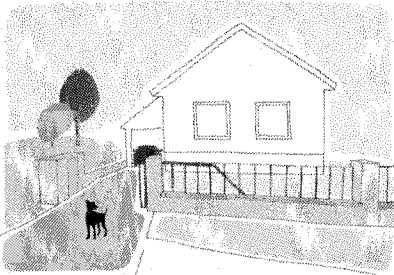

KERÍTÉSEK

A település nagy részén inkább az áttört kerítések a jellemzők. Anyagában megtalálható a fa és a régi kovácsoltvas is. Néhol megfigyelhető, hogy természetes sövény helyettesíti vagy egészíti ki a kerítéseket utcafronton.

Kerülendő az előregyártott paneles kerítések alkalmazása, melyek nem illeszkednek a település karakteréhez.

Ipari-mezőgazdasági üzemi területek

TELEPÍTÉS

A gazdasági területeken jellemzően szabadonálló a beépítés. Az épületek a funkciónak megfelelően sorakoznak egymás mellett. Javasolt a rendezett, egymással párhuzamos vagy egymásra merőleges telepítés. A képen példa látható a rendezett kialakításra.

Javasolt a gazdasági telepeket erdőszávval körbetelepíteni. Ezáltal védhető a tájkarakter, valamint a lakóterületek is az esetleges portól vagy szaghatásoktól.

MAGASSÁG

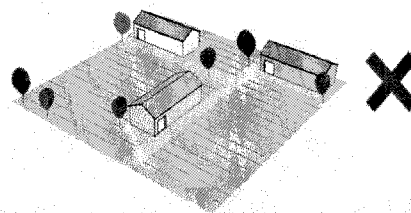
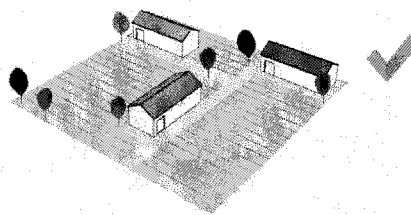
A különböző épületegységek telken belül változhatnak. A magasságot elsősorban a funkció határozza meg. Falusi környezetben indokolatlanul ne építsünk túl magas létesítményeket.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A szerkezettől függően változhat, de ajánlott a magastetős kialakítás.

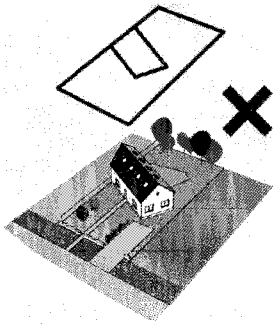
A gazdasági területeken általában csarnokszerkezetek vagy nagy belmagasságú és fesztávú téglapületek épülnek, melyek statikai számítások alapján, adott formában kerülnek megvalósításra.

ANYAG- ÉS SZÍNHASZNÁLAT

Kerülendő a kirívó, harsány színek használata. Alkalmazzuk inkább a világos színeket és lehetőség szerint a természetes anyagokat.

Kertes területek

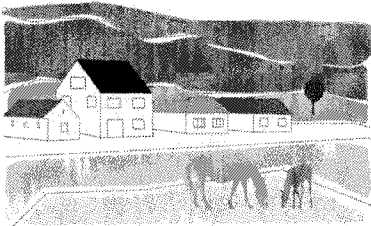
TELEPÍTÉS

A kertes területek telkein a beépítés jellemzően szabadonálló. Az épület főhomlokzata vagy a dőlőút, vagy lejtős területen a lejtő irányába néz, hosszabb oldala a telék hosszoldalával párhuzamos. Ez a telepítés megfelelő és javasolt. Kerülendő a ház elforgatása, keresztirányú elrendezése.

MAGASSÁG

Kerülendő a túl magas, többszintes épületek elhelyezése. Mivel ezeken a területeken a kertgazdaság a főszerep, az épület legyen inkább a falusias karakterhez illően egyszintes vagy tetőtérbeépítéses.

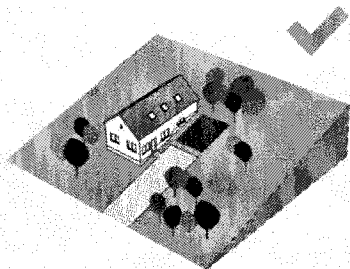

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A tetőhajlásszög és tetőforma szerkezettől függően változhat, de ajánlott a magastetős kialakítás.

ANYAG- ÉS SZÍNHASZNÁLAT

Ahogy az ipari területeken, itt is kerülendő a kirívó, harsány színek használata. Alkalmazzuk inkább a világos színeket és lehetőség szerint a természetes anyagokat. Kisebb építmények lévén itt erre jobban nyílik lehetőség.

TEREPALAKÍTÁS

Nem javasolt nagy rézsüt kialakítva belevájni az épületet a terepbe. Alkalmazzuk a lejtő dőlésszögéhez.

Baksa külterülete, beépítésre nem szánt területe

A külterületi beépítéseket, erősen korlátozni kell.

Az Országos Ökológiai Hálózat területén, az erdő és gyepterületeken és a vizes élőhelyeken teljes mértékben megbonthatatlan, beépíthetetlen táj a meghatározó arculati jellemző. Ezekben a területeken épület elhelyezése nem lehetséges. A felhagyott szántóterületeken törekedni kell az egykori természetes, őshonos növényállomány visszaállítására. A medencei területeken, természet- és tájképvédelmi szempontok miatt, a gyepeket kell előnybe részesíteni. Inváziós növények telepítése kerülendő.

Erdőterületek: erdősítésnél, mezővédő erdősávoknál és takarófásításnál minden esetben honos fajokból álló, elegyes állományt kell telepíteni. Épület újonnan nem helyezhető el.

Vízfolyások: A község területén található forrásokot, felszíni vízfolyásokat, azok természetes partvonalát, természetes vagy természet közeli állapotban fenn kell tartani.

Közlekedési, közmű területek: épület, buszváró kivételével nem helyezhető el. Fásítás, fasor kialakítása, pótlása során helyben honos fa- és cserje fajokat kell alkalmazni.

A mezőgazdasági övezetekben csak tájba illő épület létesíthető. Kerítés nagyparcellás szőlő, vagy gyümölcsös esetén, növényzettel kísért vadhálóval, vékony tartóoszlopokkal, tájvizsgálat függvényében létesíthető.

Kertes mezőgazdasági területen kerítés helyett, sövényrel, szőlőkordonnal történő lehatárolás ajánlott, kivétel az erdőterülettel határos telekrész.

Ipari és mezőgazdasági üzemi területek: A létesülő épületek tömegét a környező lakóterületekhez igazodóan tagolni kell, nem létesíthető nagy összefüggő, tagolatlan homlokzat vagy épülettömeg. Az anyag- és színhasználat tekintetében itt is a tájra jellemző, természetes anyagok használata javasolt. Épületcsoportnál azonos jellegű tetőkialakítást kell alkalmazni.

Általános ajánlások, jó példák

KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A növényalkalmazást jelentősen befolyásolja a potenciális vegetáció, mely itt a gyertyános-kocsánytalan tölgyes, illetve az ártéri ligeterdő. A fő társulás névadó fajai, a közönséges gyertyán és a kocsánytalan tölgy kiválóak parkokba, sőt az előbbinek egyes fajtái, például a csüngő habitusú *'Pendula'* és az oszlopos megjelenésű *'Fastigiata'* is választhatóak.

Mind közterületi, mind pedig kiskerti telepítésre alkalmasak a kislevelű hárs egyes fajtái, például az utcafásításra is használható, gömb koronájú *'Greenglobe'* és a kúpos koronát nevelő *'Greenspire'*. A társulásban megjelenik a nagylevelű hárs is, fajtái közül például az *'Örebro'* és az *'Ági'* parkfának kiváló, a gömb koronájú *'Pannónia'* pedig kis méretéből adódóan kertekben is megállja a helyét. Ugyancsak jellemző az ezüsthárs ebben a régióban, legelterjedtebb fajtái a *'Teri'*, a *'Szeleste'* és a *'Brabant'*. Közülük a *'Teri'* kis méretének köszönhetően akár kiskertek szoliter fája is lehet.

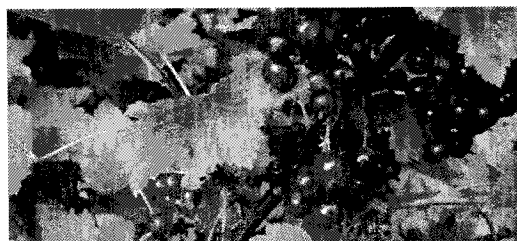
Juharok közül a korai, a mezei és a hegyi juhar egyaránt jellemző a térségre. A korai juhar népszerű fajtái közé tartozik például a parkfának alkalmas *'Parkway'*, *'Crimson King'* és *'Emerald Queen'*, kerti viszonyok közé pedig bátran telepíthető a keskeny koronájú *'Fairview'*, a *'Globosum'* vagy éppen az oszlopos *'Columnare'*. A mezei juharnak javasolható a vörös színben kihajtó *'Red Shine'* fajtája és az *'Elsrijk'*, melyek kifejezetten ellenállóak és sövény is nevelhető belőlük. Hegyi juharok közül igen látványos fajta a *'Negenia'* és az *'Atropurpurea'*, melyek kiválóak sorfának és parkfának is.

Jellemző még a magas kőrís jelenléte is a társulásokra, kompaktabb fajtái, mint például a csüngő koronájú *'Pendula'*, illetve a gömb koronájú *'Nana'* bátran alkalmazhatók kiskertekben is, utóbbi kis méretének köszönhetően akár utcafásításra is használható. Parkokba pedig ajánlhatók a nagyméretű *'Westhof's Glorie'* és *'Althena'*. Díszfák köréből megemlítendő még a közönséges nyír, mely ellenálló és igénytelen, fajtái közül az alacsony, csüngő ágrendszerű *'Youngii'*, a vörös lombú *'Bíbor'* és a szeldelt levelű *'Dalecarlica'* igazán látványos eleme lehet a kerteknek, parkoknak.

Üde talajokon jól érzik magukat az egyes fűz és nyár fajok, illetve a magyar kőrís (*Fraxinus angustifolia subsp. pannonica*) is, a *'Raywood'* fajta pedig kiváló sorfának, különlegességét az ősszel lilás bordóra színeződő lombja adja. Gyümölcsfélék tekintetében helye van a kertekben az almának, cseresznyének, meggynek, diónak, valamint a ribiszkének is.

Cserjék közül a közönséges mogyoró emelendő ki, melynek *'Contorta'* nevű fajtája habitusával díszít, de ismertek és népszerűek vörös lombú fajták is, ilyen többek között a *'Fuscorubra'*. Ugyancsak jól használható a jó alkalmazkodóképességű, bordó vesszőivel díszítő veresgyűrű som, melynek egyik legnépszerűbb fajtája a *'Midwinter Fire'*. Üde talajokat kedvelő egyedek közül pedig a kányabangita említendő meg. *'Compactum'* fajtája kis méretével jól alkalmazható a kiskertekben, a gyönyörű, labdaszerű virágzatával díszítő *'Roseum'* pedig igazán látványos elem lehet.

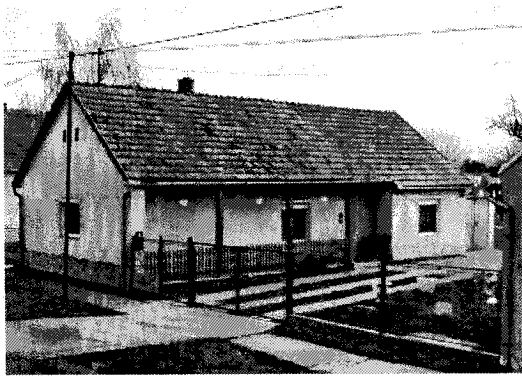

A kertek árnyékos részében jól érzi magát a borostyán, illetve a talajtakarásra ugyancsak kiváló meténgfélék. Árnyéki gyeppótiók közül kiemelendő a podagrafű, melynek tarka levelű változata üde színfoltot képez a kertben. Ezen kívül megjelenhetnek a különböző sás fajok, illetve a szellőrózsa is, melynek egyik közkedvelt típusa többek között a kerti szellőrózsa (*Anemone hupehensis 'Praecox'*). A kertek, parkok naposabb részeire kerülhetnek pl. sásliliomok, de választhatók akár vágott virágnak alkalmas évelő és egynyári fajok is a kertekbe.

TORNÁCOK

A magyar népi építészet jellegzetes eleme az oszlopos tornác, aminek épülethez viszonyított elhelyezkedése tájegységenként, illetve a tulajdonos vagyoni helyzete függvényében is változó volt.

Néhol megfigyelhető a tornác utca felől történő megnyitása, de Baksán ez nem jellemző. Az oldaltornác készült mellvéddel és mellvéd nélkül is. A tornác oszlopainak, mellvédjeinek anyaga többnyire vakolt téglá, de találunk faoszlopos megoldást is. Az oszlopok közötti boltíves záródású tornáckialakítást több modern épület is átvette, vagy a felújítás során megtartották.

ANYAGHASZNÁLAT

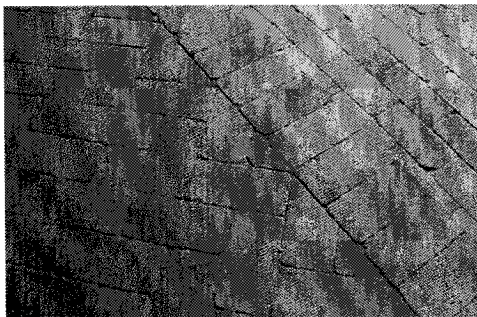
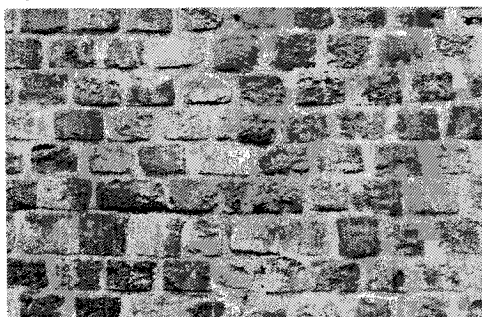
Településképi szempontból a cserép és a természetes pala tetőhéjalás javasolt.

Kerülendő a településképi és egészségi szempontból is káros hullámpala. Kerüljük ugyanazon tetőfelületen különböző fedési anyagok használatát. A képek nem a településen készültek.

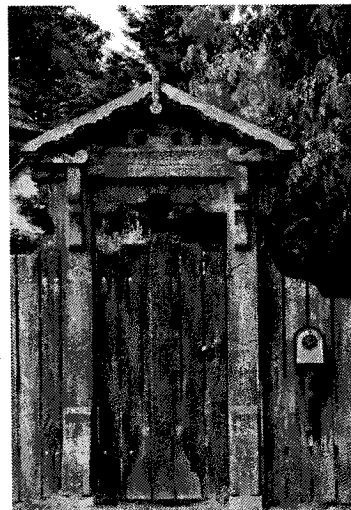
A beton, aszfalt burkolat helyett javasolt a természetes anyagú burkolatkialakítás. Anyaga lehet kő, bazalt.

AJTÓK, ABLAKOK, KAPUK

A településen az áttört kerítések javasoltak, ezek készülhetnek fából, illetve fémből egyaránt. Gondos kialakításuk fontos, mert ezek a szerkezetek biztosítják a kapcsolatot az utca és az udvar között.

Kapukra jó példák:

Javasolt a megfelelő arányrendszerű faablakok beépítése a hagyományos parasztházakon, osztott üvegezésű kivitelben. Az ablakokra zsalutábla vagy zsalugáter kerüljön árnyékolónak. A külső tokos, fehér műanyag redőny kerülendő.

Ajtókra, ablakokra jó példák:

HOMLOKZATRÉPZÉS

Baksa történeti településrész

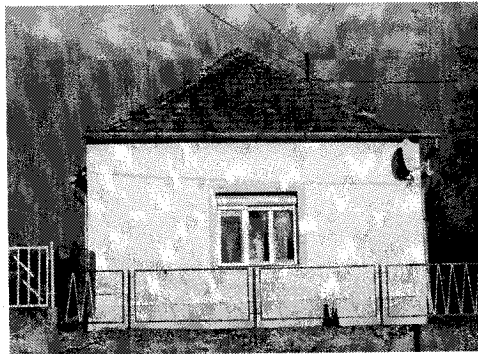
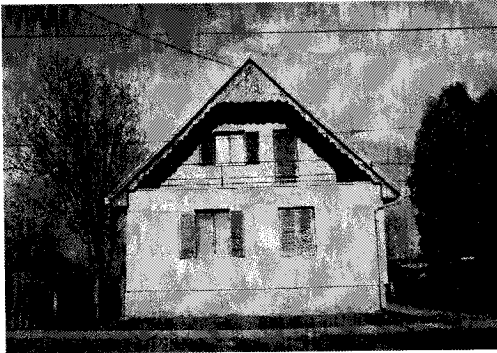
A településen a homlokzatok formálása rendkívül változatos. Megvannak még a hagyományos parasztházak, de jórészt azok is kisebb-nagyobb átalakításokkal, és ezek mellett állnak a modernebb többszintes családi házak.

Az utcára merőleges telepítésű és tetőgerinc kialakítású, füstnyukas, nyeregvetős épületek, illetve kontyvetős épületek is megtalálhatók.

Baksa kertávosias településrész

Az újabb építésű lakóházak egyszerű, vakolt homlokzattal néznek az utcáfrontra. jellemző a több ablak megjelenése, illetve a szabadabb színhasználat is. A kétszintes lakóépületek rendszerint kisebb erkélyvel is kiegészülnek, melyek az utcára tekintenek.

MAI PÉLDÁK

6

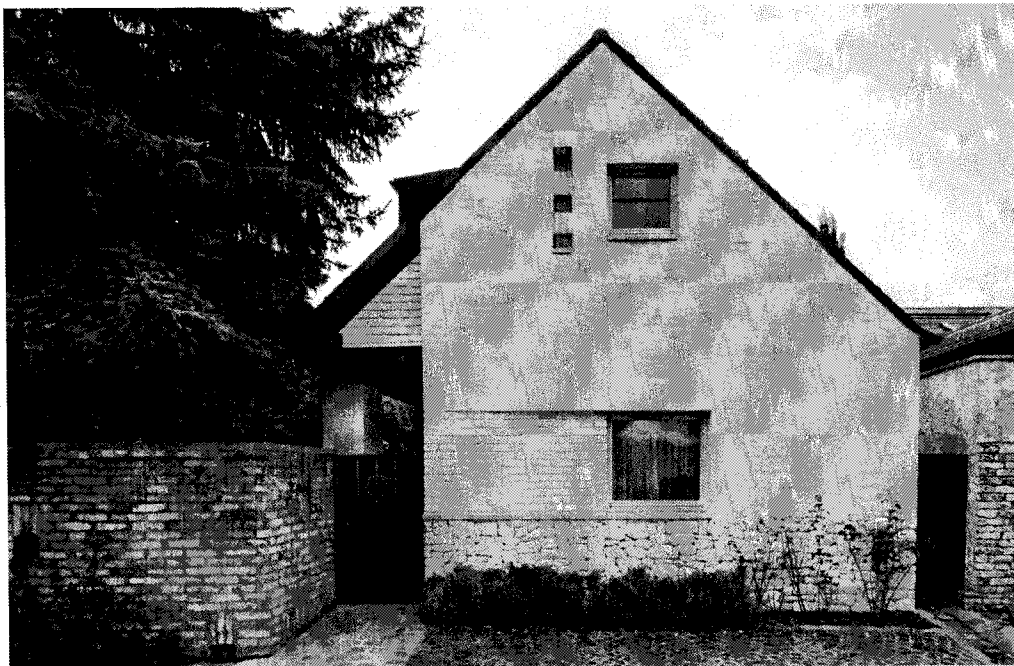

Meglévő épület felújítása a településkarakterbe illeszkedően

Felújításoknál vagy új épületek építésénél egyaránt fontos szempont a település karakteréhez illeszkedő arányrendszer megválasztása. A tetőforma, a traktusszélesség és -magasság tervezése után a nyílászárók mennyisége, kialakítása a kérdés.

Hagyományos parasztház felújításoknál törekedjünk arra, hogy az épület megőrizze az eredeti karakterét, stílusjegyeit. Az utcai homlokzaton lévő két kis, osztott faablakot ne cseréljük nagyobbra, ne helyezzünk elé külső tokos, műanyag redőnyt. Betekintés elleni védelemnek inkább zsalutábla vagy zsalugáter kialakítása javasolt.

Esetleges energiahatékonysági korszerűsítés esetén a fehér színű nyílászárók helyett célszerű barnás árnyalatú, fa szerkezetek beépítése.

Új épületek építése a település karakterbe illeszkedően

Új épületek építésekor figyelemmel kell lenni a múlt hagyományaira. Elsődlegesen fontos a népi mesterek által használt arányrendszer megtartása, másodlagosan pedig, hogy ahol lehetséges, ott anyaghasználatban is megmaradni a múltban használtaknál. Például kisméretű ablakok készülhetnek korszerű fa nyílászárókból, vagy a meszelt falak helyett lehet mai homlokzatvakolatokat használni. Új épületek részletképzéseiről sem szabad megfeledkezni, amelyek megmutatkozhatnak a kerítés elemlein, a zsalugátereken, a kéménypilléreken stb.

A képek nem a településen készültek.

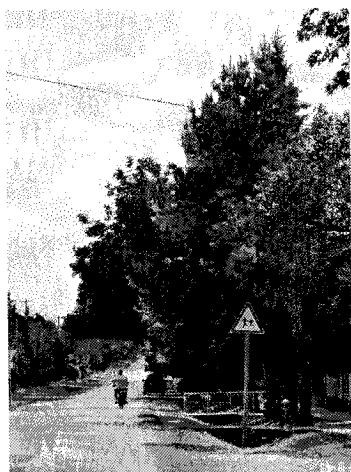
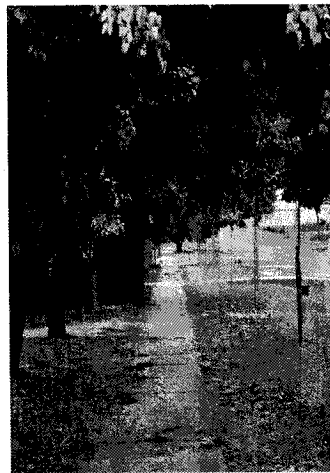
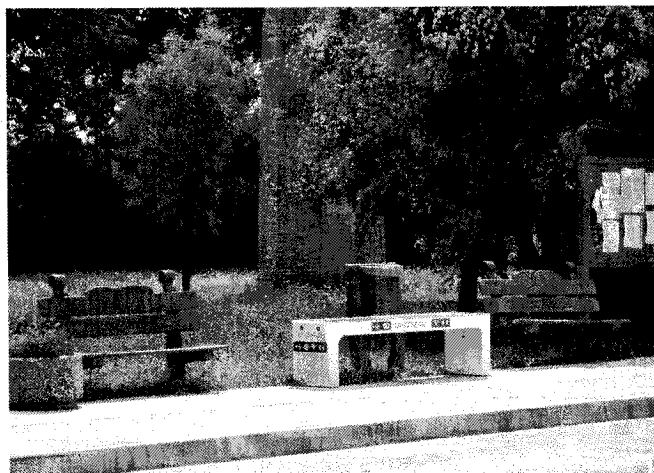

UTCÁK, TEREK

7

A település északkeleti részén az utcák szabályozottabb képet mutatnak, míg a Petőfi utca és a Kossuth utca megjelenése a korábban kialakult szalagtelkes beépítési módra utal.

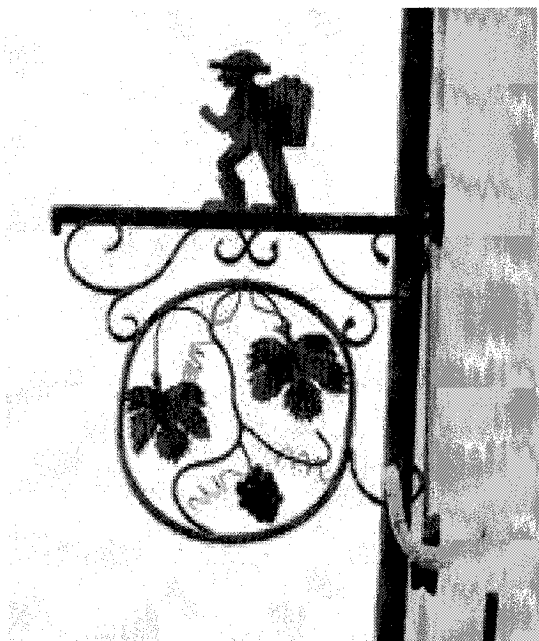
Baksa közterei rendezettnek mondhatók. A köztéri bútorok gondos megválasztása és karbantartása hozzájárul a pozitív településkép kialakításához. Stílusukban keverednek a modern és hagyományos értékek. Ajánlott a természetes anyaghasználat az utcabútorok kialakításánál is.

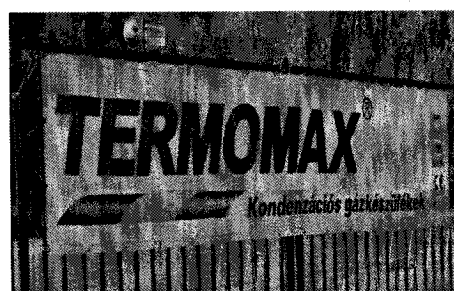
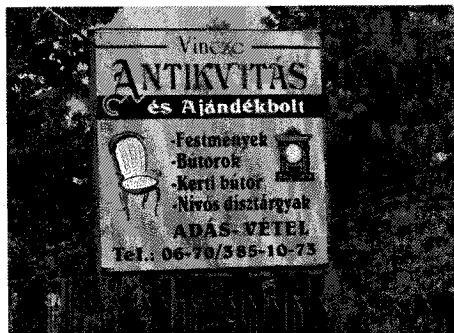
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

8

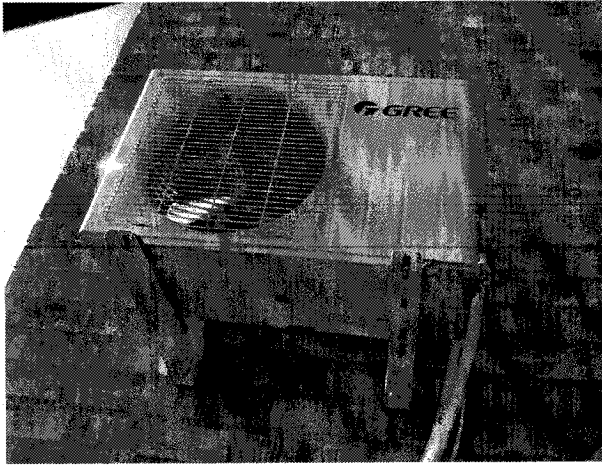
A településközponti részeken a színes fényreklám helyett a hagyományos cégérek elhelyezése javasolt. Az elhelyezhető maximális méretű hirdetőtábla 0,5 m². Anyaguk használata során törekedjünk a fa, esetleg fém használatára. Kerüljük a műanyag alkalmazását.

A színes, nagyméretű molinók kerülendők. A képek nem a településen készültek.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

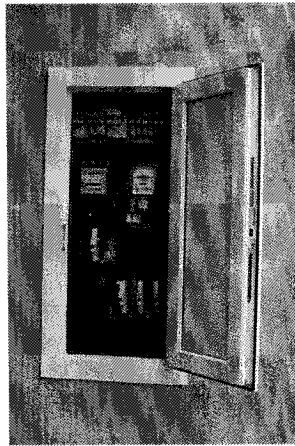
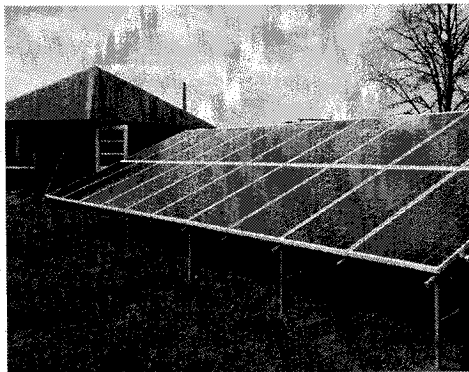

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokaton kerülendő. Ezek a berendezések megzavarhatják a település egységes arculatát. Telepítsük az oldalhomlokzatra vagy a főhomlokzattal párhuzamos oldalon.

Napelem telepítése során a tájolás nagy szerepet játszik. Amennyiben lehetőségünk van rá, ne a főhomlokzat feőli tetőrészre helyezzük el az elemeket. Ha nagyobb, árnyékmentes földterületünk van az épületünk mellett, ajánlható még a talajon, lábazatra történő elhelyezés.

A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településkép nem sérül, az antenna beleolvad a környezetébe és nem okoz zavaró látványt.

Villanyóra elrejtésére jó megoldás a homlokzatba beépített kis szekrény, amely stílusában illeszkedik a nyílászárókhoz.

IMPRESSZUM

BAKSA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAPCÍM: www.baksa.hu

E-MAILCÍM: baksakozseg@gmail.com

CÍM: 7834 Baksa, Petőfi u. 5.

TELEFON: 06-72/211-630

POLGÁRMESTER: Tóth Gábor

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: baksa@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián

SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit, Pintér Réka

FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

Baksa, 2018. január 15.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!